PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Aasit ovat korvaamattomia. En koskaan, en koskaan luovu niistä. **MAKEDONIALAINEN NAUM**

KOULUPÄIVÄKIRJA

Kipeä kohta

Tämä on sitä aikaa, jolloin maaseudun koululapsi pääsi muuttamaan kesäksi aittaan. Lattia oli pyyhitty lepänoksilla, sinne kuuli turvalliset pihan äänet. Äiti kävi silittelemässä poikia illalla, ettei päivästä jäänyt mitään ikävää.

Aamulla saattoi herätä vaimeaan niittokoneen ääneen, kun isä ajeli heinää nurin takasaarekkeilla.

Tapaan kuunnella kasvatusmuisteloita. Niinpä tuttu nuori äiti kertoi, kuinka yksinhuoltajaäiti sanoi hänelle, että jos ei tottele, niin hän antaa mustilaisille, siis romaneille. Tyttö oli sanonut, että anna vain, niillä on kauniita vaatteita.

Mutta isoäiti pisti paremmaksi: Jos et ole kiltti, Jumala pudottaa kuumia kiviä niskaasi. En tiedä, mitä tyttö vastasi, mutta luulen, että jotenkin sinne päin, että eipä tule vilu.

Hyvä itsetunto tytölle kuitenkin kasvoi. Murrosikäisenä, kun ei nukuttanut, hän lähti kesäyöhön kaupungin ulkopuolelle ja keräsi luonnonkukkia. Aamulla äiti näki keittiön pöydällä maljakossa niittykukkia. Ja nyt nuorena äitinä hän ei anna lapsiaan kuljettaa muiden kuin perheenisän.

Kun nyt koululaiset ovat kesässään, on aika nostaa esille kipeä kohta, joka koskettaa myös koulua. Ehkäpä äitini iltaisista aitassa käynneistä on jäänyt omaan miellemaailmaan myös opettajana eräs johtoajatus: Jos oppilaalla on jokin ongelma, huoli tai hätä, hän ei opi. Hän on valmiimpi oppimaan, kun purkaa kipeän kohdan.

Kipeällä kohdalla tarkoitan sitä, että yhteiskunta on rajusti väkivaltaistunut. Ja se tulee yksittäistapauksina myös koulun ovesta luokkaan.

Seurasin erään entisen naapurin rouvan kuihtumista. Kävin usein hänen kulttuurityöpaikallaan, huomasin muutoksen. Kysyin sitten. Hän sanoi, että kävi katsomassa vankilassa poikaansa.

Sittemmin media jatkuvasti, sopivin väliajoin, nostaa noita raskaita rikoksia nimineen palstoille. On syyllisiä ja uhreja. Heillä perheitä, koululaisia. Jumalat pudottavat kuumia kiviä jatkuvasti heidän niskaansa. Kyllä opettaja, jos hänellä on sosiaalista ja psykologista navigointitaitoa, tunnistaa nuo kipeät kohdat.

On turha toivoa, että media noudattaisi eettisiä ohjeitaan ja pidättäytyisi omalta osaltaan noista kuumista kivistä. Ei; jopa taide luisuu väkivaltakuluttajaksi. Se hekumoi vanhoilla, raskailla rikoksilla. Kaivaa ne jatkuvana virtana esiin. Kuvittaa pintapuolisesti. Ja kun tietää, miten roskaisesti niin sanottu sosiaalinen media ne levittää, olemme kipeän ongelman edessä. Ainakin koulussa.

Niinpä luinkin velvollisuuksiini opettajana keskustella Julkisen sanan neuvoston (JSN) puheenjohtajan kanssa tästä kipeästä asiasta, kun tapasimme kirjainfossa. Että voisiko julkinen sana itse hienosäätää raskaan rikoksen uutisointia. Ainakin sen toistoa.

Lapsi ei herääkään vaimean niittokoneen ääneen aamulla. Hänen älypuhelimessaan onkin älyttömyyttä.

Onneksi koko opettajaurallani oli vain yksi tapaus, jossa muiden pudottamia kuumia kiviä sai niskaansa pieni koululainen. Mutta sittemmin hänestä tulikin nuorisoohjaaja.

Ristin käteni.

MATTI SUMMANEN
on vantaalainen kirjailija ja opettaja.

matti.summanen@pp1.inet.fi

WWW.MAASEUDUNTULEVAISUUS.FI

Löydä ystävä verkosta tai tekstiviestillä

Mies hakee naista
(tunnus, viesti, telealue, ikä)
13464 Hei! Olen luotettava, töissä käyvä, savuton yhden lapsen isä. Etsin elämänkumppania tositarkoituksella. Harrastan moottoripyöräilyä ja eränkäyntiä. Pohjois-Karjala 22
13461 Heips! Vieläkö löytyy naista jolla elämänarvot ovat kohdallaan. Etsin sinua n. 30–40.v nainen. Olen 35.v maajussi savuton ja raitis. Mikkeli 35
13460 Hei! Löytyisikö P-Savosta rehtiä, huumorintajuista, mukavaa, 52–57v naista, samanhenkiselle, liikunnalliselle, luonnosta pitävälle miehelle ?:) koko maa Oulu 43
13458 Löytyiskö 30–45v., savutonta, nättiä, tekevää luomuneitosta savuttomalle luonnonläheiselle, monitaitoiselle herrasmiehelle ?:) koko maa Oulu 43
13455 Perint. eläm. arvot. asut ehkä Kalajoen, Nivalan suunnalla ok talossa, muukin seutu käy. kokkaus, leivonta lempiharrastus? Alle 60v ja leppoisa Oulu 47
13454 Olet n.37–59v. puutar ha,kokkaus ovat harrastuk sesi/ työsi.asut ok-talossa järvi-suomessa/muu maa. ehkä rannalla/läh.rantaa. leski yms.ota yhteyt Mikkeli 47
13451 Raitis ja savuton rehti mies maalta etsii tositarkoituksella naista. Kuopio 61
13443 Moi, olen maalla viihtyvä, fiksu ja kunnollinen mies. Löytyisikö täältä maaseudun yrittäjänaista, jonka kanssa tehdä töitä yhdessä ja perustaa perhe. Mikkeli 35
13442 Luotettavaa eläimistä ja lapsista pitävää n. 40-vuotiasta naista etsii savuton ja raitis isäntä Pohjanmaalta. Viihdyt maalla etkä savua tai kapakoi. Vaasa 52

Nainen hakee miestä
(tunnus, viesti, telealue, ikä)
13462 Työssäkäyvä nainen (63 v.) etsii ystäväksi mukavaa miestä. Asun Helsingissä, voit asua missä vain. Luen ja matkustan mielelläni. Tutustutaan. Uusimaa 63
13452 Täällä olisi tämmöinen oppisopimuksella opiskeleva tyttönen, valmistun ensi kesänä maatalous yrittäjäksi. Kokemusta löytyy lehmistä:) ottakaa yhteyttä! :) Häme 17
13450 Haluaisin tutustua sinuun siisti uskovainen luotettava & tasapainoinen työssäkäyvä suomal.mies ilman päihde -ja mt-ongelmia, joka osaat selvittää asiat puhumalla. Häme 38
13448 Viehättävä, lämmin, huum.taj, 41-v, muodokas XXL-Nainen kaipailee elämäänsä sulostuttajaa Sinusta fiksu, aikuinen, luotettava, miehekäs Mies Häme 41

Ohjeet
Ystävää etsimässä -palvelu toimii verkossa *maaseudunturlevaisuus.fi* -osoitteessa. Oman ilmoituksen palveluun voi jättää joko tekstiviestillä tai netissä. Vuotta vanhemmat ilmoitukset poistetaan palvelusta.
Tekstiviestillä jätetyt ilmoitukset julkaistaan keskiviikkoisin Päivästä toiseen -sivuilla, kaikki ilmoitukset löytyvät netistä.
Kännykällä ilmoitus jätetään lähettämällä tekstiviesti numeroon 173172. Viestin alkuun kirjaimet YS ja sen jälkeen haun kohde (esim. MN, katso lista alla), oma suuntanumeroalue, ikä ja ilmoitusteksti. Tiedot erotetaan välilyönnillä. Vastausviestin mukana tulee ilmoitusnumero, jolla voi poistaa ilmoituksen.
Esimerkiksi 43-vuotias naishenkilö Hämeestä laittaa viestin etsien miespuolista ystävää: NM 03 43 Hei! Etsin ystävää kesäiltoihin...
Ilmoitukseen vastataan lähettämällä ilmoittajalle tekstiviesti numeroon 173172. Kirjoita viestin alkuun kirjaimet YS ja sen jälkeen ilmoituksen numero sekä haluamasi viesti. Erota tiedot välilyönnillä toisistaan.
Tarkat ohjeet palvelun käyttöön löytyvät nettisivuilta.
Puhelinnumero välitetään viestin mukana ilmoittajalle, joten sitä ei tarvitse kirjoittaa vastausviestiin.
Viestin hinta on 1,90 euroa ja maksimipituus alun tunnustietoineen 160 merkkiä.

Haku
MN = Mies hakee naista
NM = Nainen hakee miestä
MM = Mies hakee miestä
NN = Nainen hakee naista

MT

VILLE-PETTERI MÄÄTTÄ

Taiteilija Susanna Autio haluaa teoksillaan herättää keskustelua huumorin keinoin. Aution Happy Meal, liharuokaa silmillä, on esillä Hyvinkään taidemuseon Heponauta-näyttelyssä.

Museossa liha hyppää silmille

Ahmiminen, syömishäiriöt ja tuotantoeläinten kohtelu ovat Hyvinkään taidemuseon kesänäyttelyn aiheita. Heponauta ei jätä kylmäksi.

Oliver Whiteheadin videossa Whitehead Dreamless lastenkutsut lähtevät käsistä, kertoo museon johtaja Sanna Teittinen.

Iiu Susirajan Makeanhimo-installaatiossa pullapitkot ovat jääneet rotanloukkujen vangeiksi.

HYVINKÄÄ (MT)
Taidemuseon seinällä riippuvat nahkaiset lihakimpaleet tuijottavat katsojaa haarukoiden lävistäminä. Niiden katse on kuitenkin lempeä.

”Halusin kertoa, että eläin on oikeasti ollut elävä ennen päätymistään lautaselle”, kertoo järvenpääläinen kuvataiteilija **Susanna Autio**.

Jos Autio voisi taiteellaan muuttaa vain yhden ruokaan liittyvän asian, hän haluaisi kohentaa tuotantoeläinten oloja.

”Vaikka ne kasvatetaan syötäväksi, niiden ei pitäisi kärsiä tarpeettomasti eläessään tai teurastettaessa.”

Vaikka Autio on kasvissyöjä, hän ei halua teoksillaan ärsyttää tai syyllistää ketään. Vihamielisyyden sijaan teoksissa pilkistää huumori.

Silti hänen taideteoksensa ottavat voimakkaasti kantaa, kuten Happy meal, liharuokaa silmillä.

Teoksessa Autio on käyttänyt lihapalojen materiaalina kierrätysnahkaa, johon hän on liimannut lehdistä leikkaamiaan eläinten silmiä.

Happy meal on jo muutaman vuoden takaa. Sen lisäksi Autio on tehnyt kaksi uutta teosta Hyvinkään taidemuseon Heponauta-näyttelyä varten.

Niihin kasvissyöjä löysi luontevan materiaalin juureksista. Näin syntyivät lanttupapyruksesta valmistettu kana ja kyssäkaalipapyruksinen kukko.

Aution teosten lisäksi Heponauta esittelee 27 muun taiteilijan näkemyksiä ruuasta ja syömisestä. Mukana on kaksi 1600-luvun perinteistä ruokaasetelmaa.

Vain rikkailla on varaa valita

Aution mielestä kuluttaja on hukassa kaupan valtavan valikoiman äärellä. Samalla moni sulkee silmänsä ruuantuotannon epäkohdilta.

Sekamelskan keskellä hinta on helppo valintaperuste.

Autio peräänkuuluttaa päättäjiä kuluttajien avuksi, jotta eettisestä kotieläintuotannosta tulisi normi eikä kallis erikoisuus.

Lopulta on kyse jokaisen ihmisen omista valinnoista.

Onko hän valmis maksamaan siitä, että eläimet voivat paremmin? ”En ole naiivi. Asiat eivät muutu ainakaan nopeasti.”

Samaan aikaan Suomessa on iso joukko ihmisiä, joilla ei ole rahaa tehdä ruokavalintoja, Autio muistuttaa. Leipäjonoissa ei luomulihaa jaeta.

Suupalasta tuli palkkio ja rangaistus

Länsimaiselle ihmiselle ruoka ei ole enää polttoaine, vaan siihen liittyy monimutkaisia arvovalintoja ja eettistä pohdintaa.

Ruuasta on tullut palkinto, rangaistus, statussymboli ja kontrollin väline.

”Pyörittelimme aihetta monta vuotta. Lopulta syntyi ajatus koota näyttely ruokaa, ravintoa ja ruokailmiöitä käsittelevästä nykytaiteesta”, kertoo museojohtaja **Sanna Teittinen**.

Syntyi Heponauta, joka on maamme tähän asti laajin ruokaan keskittyvä nykytaidenäyttely.

Teokset ottavat kantaa, mutta taidemuseo ei, Teittinen sanoo. ”Tavoite on ainoastaan herättää keskustelua.”

MAIJA ALA-SIURUA

Heponauta, nykytaidetta ruuasta, ravinnosta ja ruokailmiöistä. 6.6.–14.9., Hyvinkään taidemuseo. www.hyvinkaantaidemuseo.fi

Perunamummo vanhenee päivä päivältä. Teos on osa Maria Dunckerin installaatiota Siunaus, versioita vuodesta -96.

Aasit kipittävät yli sosiaalisen rajalinjan

MAKEDONIA
Aasi laiduntaa keskellä liikenteenjakajaa. Lähes yhtä takkuinen kuin aasi on paksu hampuköysi, jolla ahkerasti vihreää ruohoa syövä eläin on sidottu liikennemerkkiin.

Aasin ohittaa uutuuttaan hohtava avoauto. Siinä on pääkaupungin, Skopjen, rekisterikilpi. Nuoret naurahtavat aasille ja jatkavat matkaa kohti läheistä hotellia. Kesällä nuoret elävät öisin, aasit tekevät töitä päivisin.

Makedonia seuraa muun Itä-Euroopan kehitystä. Maaseutu autioituu, maastamuutto on vilkasta, rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät.

Teollisuuslaitosten pihoilla kasvaa pensaikkoa. Katot vuotavat ja ikkunat on särjetty. Kulkukoirat penikoivat vanhoissa vahtikopeissa. Porttivahdit ovat jo vuosia sitten muuttaneet muualle. Harjalintu istuu kuivuneen puun alaoksalla ja levittää pääsulistaan koristeellisen ja värikkään viuhkan.

Naum on tullut maaseutukylästä kaupunkiin ostoksille. Torituotteet on helppo kuljettaa vuoristokylään aasin kupeilla riippuvissa viinirypäleitä varten tehdyissä pajukoreissa.

”Ennen sotia Ohridissa oli vain muutamia autoja ja paljon aaseja. Nyt täällä on paljon autoja ja vähän aaseja”, kertoo Naum.

Aasi on edelleen korvaamaton maaseudun asukkaille. Traktorit ovat kalliita. Vaikka perheellä olisi varaa ostaa traktori, niillä ei kuitenkaan voi tehdä työtä jyrkillä rinnepelloilla.

”Ei traktoreilla voi mennä vuoristoon keräämään polttopuita. Laitumet ovat jyrkillä rinteillä, joihin ei kulje edes polkuja. Aasit ovat korvaamattomia. En koskaan, en koskaan luovu niistä”, kertoo Naum. Hänellä on kotikylässään Zavoissa kolme aasia.

Kylissä ei ole enää nuoria

Makedonian kaupunkilaisnuoret yhdistävät aasit maaseutuun, ja vanhaan elämänmenoon.

”Maaseudulla ei ole elämää eikä tulevaisuutta. Viihdyn kaupungissa hyvin. Vierailemme kotikylissämme pari kolme kertaa vuodessa, mutta en voi ajatellakaan muuttavani maaseudulle. Siellä on tylsää ja pitkästyttävää”, kertoo Ohridissa internetkahvilaa hoitava **Sonja**.

Hän ei ole kiinnostunut hoitamaan puutarhaa, eikä halua vuorille lammaspaimeneksi.

”Mitä ystäväni ajattelisivat jos kuulisivat, että asun maaseudulla ja lähden joka aamu aasilla vuoristoon etsimään polttopuita tai johtamaan lampaat laitumelle? He luulisivat, että olen tullut hulluksi”, sanoo Sonja.

Aaseista on tullut yhteiskunnallisten arvojen tulkitsijoita. Ne osoittavat rauhallisella käytöksellään ja väsyneillä, surumielisillä katseillaan, missä kulkee sukupolvien välinen kuilu.

Maaseudun vanhempi väestö ei ole kiinnostunut nopeista muutoksista. He ovat paljon ulkona pienten märehtijöiden kanssa tai kuokkivat puutarhoissaan. Toiset keräävät vuorilta yrttiteetä. He ovat pettyneitä hyvin pukeutuneisiin politiikkoihin Skopjessa ja voimakas nostalgia Jugoslavian aikaan pulpahtaa nopeasti pinnalle.

”Skopjessa asuva, entinen kyläläinen rakentaa kesäasuntoa Zavoin kylän lähelle, vuoren rinteelle. Hän tuli melko nöyrästi luokseni ja pyysi apua. Vain aasini kykenee kuljettamaan painavat sementtisäkit hänen tontilleen”, kertoo **Riste**.

Iltasavut nousevat pienen Zavoin kylän savitiilistä tehdyistä taloista. Sisällä tarjotaan vieraalle kotitekoista leipää, vuohenjuustoa, paprikamössöä ja väkevää kahvia. Naapuri kolkuttaa ovelle selostaen, että aasin satula on nyt korjattu.

EERO KETOLA

EERO KETOLA

Stefan vie aasinsa laitumelle.